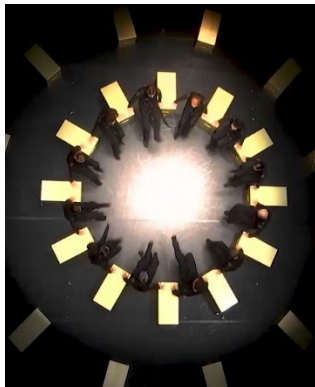

Verslag centraal schriftelijk eindexamen dans vmbo GL/TL 2025

Oscar

Kokoro

KALI

Back On 74

Op 21 mei 2025 maakten ongeveer 150 kandidaten het centraal schriftelijk eindexamen dans vmbo GL/TL. Dit examen bestond uit veertig vragen verdeeld over vier vragenblokken, waarin telkens een dansproductie centraal stond. In dit verslag worden het examen en de resultaten geanalyseerd, en worden enkele vragen uitgelicht.

De dansproducties

De vier dansproducties in het examen zijn zo gekozen dat ze elk vanuit een eigen invalshoek onderdelen uit de leerstof aansneden. De vier blokken vormden samen een representatieve doorsnede van het leergebied.

In het eerste blok maakten de kandidaten kennis met de voorstelling *Oscar* van Scapino Ballet Rotterdam, gecoreografeerd door Ed Wubbe. Deze productie is een eerbetoon aan circusdirecteur Oscar Carré. De combinatie van theaterdans, live muziek, acrobatiek en spel bood de examenmakers de kans om in dit vragenblok onder meer in te gaan op de relatie tussen dans en andere kunsten.

Kokoro, een hedendaags ballet van choreograaf Kinui Oiwa, maakt gebruik van klassieke danstechnieken. In dit tweede blok lag het accent dan ook op het herkennen van kenmerken van klassieke dans en het toepassen van de bijbehorende terminologie.

In blok drie stond *KALI* van dansgezelschap Amenti centraal. Amenti, opgericht door danser en choreograaf Gil Gomes Leal, heeft zijn wortels in de urban dans. Hierdoor konden kandidaten hun kennis van deze danssoort toepassen op de getoonde fragmenten. De verwijzing naar Kali, de hindoeïstische godin van geboorte en vernietiging, vormde daarnaast een aanleiding om begrippen als zeggingskracht en rituele dans te toetsen.

Het laatste blok ging over de choreografie die Shay Latukolan maakte voor de videoclip *Back On 74* van de band Jungle. Deze context gaf ruimte voor vragen over dans op social media en over hoe de inhoud van de songtekst in dans werd vertaald.

Waardering, analyse en N-term

Bij het analyseren van een examen baseren de examenmakers zich op verschillende informatiebronnen, zoals de toets- en itemanalyse (TIA) van Cito, de quickscan die docenten na afname kunnen invullen via het programma Wolf, en meldingen van docenten (Examenlijn) en leerlingen (LAKS). Daarnaast is er gekeken naar de door de vakvereniging (VONKC) georganiseerde examenbespreking.

Uit de quickscan bleek dat docenten positief waren over het examen. Zo vond 79% van de respondenten zowel de moeilijkheidsgraad als de lengte van het examen precies goed. Ook het oordeel over de inhoudelijke aansluiting van het examen op het gegeven onderwijs was overwegend positief: 64% vond de aansluiting goed, 14% zeer goed, 14% voldoende, en 7% onvoldoende. Het examen werd gewaardeerd met een 7,1. Ter vergelijking: In 2024 gaven de docenten het examen een 6,5. Bij de Examenlijn zijn geen meldingen gedaan over het examen dans, en bij LAKS zijn slechts 5 meldingen binnengekomen.

Ook uit de toets- en itemanalyse bleek dat er geen signalen waren van tijdnood. Tijdens de examenbespreking gaven docenten wel aan dat de meeste kandidaten de volle twee uur benut hebben. De gemiddelde p-waarde (de moeilijkheidsgraad) van het examen was .63, tegenover .56 in 2024¹. Al met al leidde de analyse van alle bronnen tot een N-term van 0,9. Het gemiddelde percentage onvoldoende kwam uit op 9%. In 2024 was dit 16%.

Enkele vragen uitgelicht

Vraag 10 uit het eerste blok bleek met een p-waarde van .18 de moeilijkste vraag uit het examen. Kandidaten moesten de zeggingskracht benoemen van de solist die de rol van circusdirecteur Oscar danst, en daarbij aangeven welke andere kunstvorm (dan dans) deze solist gebruikt om deze zeggingskracht te ondersteunen. Met name het benoemen van de andere kunstvorm (drama) bleek lastig te zijn. Uit de toets- en itemanalyse bleek dat er dit jaar door de kandidaten over het gehele examen minder goed gescoord is op het examendomein 'dans en andere kunsten'. Tegelijkertijd bleek deze vraag wel een goed onderscheid te maken tussen vaardige en minder vaardige kandidaten.

Andere vragen die relatief pittig bleken én goed discrimineerden waren vragen over het examendomein 'danssoorten'. Een voorbeeld hiervan is vraag 14. Hierbij moesten kandidaten twee kenmerken van klassieke dans herkennen in een fragment uit de voorstelling *Kokoro*, en

¹ De p-waarde of het 'gemiddeld percentage goed' is een maat voor de moeilijkheidsgraad van de toets of opgave, en wordt berekend door de gemiddelde score te delen door de maximaal te behalen score. Een p-waarde boven .85 wijst op een makkelijke vraag en een p-waarde van onder .30 wijst op een moeilijke vraag.

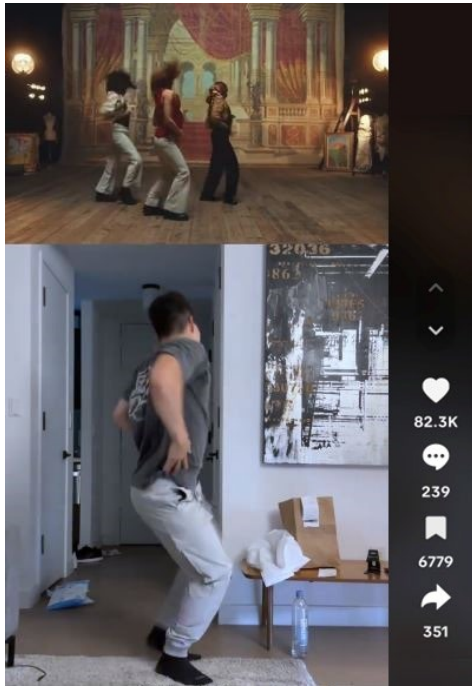
daarna een voorbeeld uit dit fragment geven waarin de dans juist afweek van klassieke dans. Deze vraag had een p-waarde van .38.

Vragen waarop veel leerlingen goed scoorden waren vraag 28 en vraag 32. Bij vraag 28, uit het blok *KALI*, moesten kandidaten beschrijven hoe de twee dansers in het fragment contact maken zonder fysiek contact te hebben. De vraag, die veel antwoordopties had, bleek niet alleen eenvoudig, maar discrimineerde ook nauwelijks. In vraag 32 werd gevraagd naar een visuele aanwijzing waaruit bleek dat er een show ging starten. Ook deze vraag bleek makkelijk en weinig onderscheidend. Voor zowel vraag 28 als vraag 32 geldt dat de kandidaten de vraag konden beantwoorden zonder specifieke vakkennis toe te passen. Dit verklaart mogelijk de lage moeilijkheidsgraad en betrouwbaarheid.

Vraag 33 was de enige vraag die zowel moeilijk bleek als slecht onderscheid maakte tussen vaardige en minder vaardige kandidaten. Hierbij moest in de uitwerkbijlage aangekruist worden op welke manier de danselementen Tijd, Kracht en Ruimte werden gebruikt in het fragment. Docenten gaven bij de examenbespreking aan dat de volgorde van de antwoordopties bij Ruimte (middenlaag - hoge laag - lage laag) afweek van de gangbare volgorde, en daarmee slechte lezers mogelijk op het verkeerde been zette. Dit zou een mogelijke oorzaak kunnen zijn van de lage betrouwbaarheid van deze vraag. Voor de examenmakers is dit een aandachtspunt voor toekomstige afnames.

Ontwerpopdrachten vormen een vast onderdeel van de examens dans. In dit examen bleek dit het domein waarop het best gescoord is door de kandidaten. Uit een nadere specificatie van de toets- en itemanalyse bleek dat geen van de vier ontwerp vragen moeilijk bleken, maar dat er wel vrij grote verschillen zaten in discriminerend vermogen. Zo bleek vraag 31, uit *KALI*, weinig onderscheid te maken tussen vaardige en minder vaardige kandidaten. De kandidaten moesten hierbij poses voor twee dansers bedenken voor een nieuwe promotiefoto van Amenti, waarin 'openheid' (een van de uitgangspunten van het gezelschap) werd verbeeld, én een locatie bedenken voor de foto, passend bij de thematiek. In de examenbespreking gaven docenten aan dat kandidaten deze vraag correct beantwoordden zonder vakspecifieke kennis te gebruiken.

Ook de ontwerpopdracht uit het eerste blok, vraag 12, was vrij gemakkelijk, maar bleek beter te discrimineren. In deze vraag moesten kandidaten een solo ontwerpen voor de rol van een clown, waarbij gebruikgemaakt moest worden van een theatraal middel en twee basisdansacties - een toepassing van vakkennis dus.

De laatste ontwerp vraag (vraag 40) was de laatste vraag van het examen, en vormde een sterke afsluiting. Deze vraag volgde op een vraag over populariteit van de dansclip van *Back On 74* op het socialmedia-platform TikTok. De kandidaten moesten een nieuwe dansfrase voor een dansclip ontwerpen voor TikTok, die thuis makkelijk nagedaan kan worden, en hierbij structuren aandragen die het aanleren konden vergemakkelijken. De kandidaten moeten niet alleen beschikken over parate kennis over structuren en basisdansacties, maar deze ook kunnen toepassen in een specifieke context. De vraag bleek heel goed te discrimineren, en een gemiddelde moeilijkheidsgraad te hebben ($p = .63$).

Conclusie

Het dansexamen van 2025 is positief ontvangen. Het examen was goed op lengte en niveau, en sloot volgens docenten prima aan op de lesinhoud. Een punt van aandacht voor de examenmakers is het stellen van beschouwingsvragen waarbij er antwoordopties zijn waarvoor geen specifieke vakkennis vereist is. Dergelijke vragen bleken minder betrouwbaar omdat ze geen of nauwelijks onderscheid maakten tussen vaardige en minder vaardige kandidaten. Voor toekomstige examens is het wenselijk om enkele twee- en driepuntsvragen op te nemen, waarbij een combinatie van parate kennis en het toepassen ervan wordt getoetst. In dit examen betrof dit met name de ontwerp vragen 12 en 40: vragen met een gemiddelde moeilijkheidsgraad en een hoge mate van betrouwbaarheid.

Maike Wijdeven, toetsdeskundige dans GL/TL bij Stichting Cito
Reageren? Stuur een mail naar maiike.wijdeven@cito.nl